

Звіт
Літнього навчального табору “Країна молодіжного лідерства”
Карпати - 2000

Програма табору базувалася на засадах уповноваженої освіти (Empowering Education) з використанням підходів дебатів, практичного права (Street Law) тощо.

Тренінгова частина, яка використовувала методологію уповноваженої освіти, містила такі техніки як презентації, мозковий штурм, дискусії у великих і малих групах, рольові ігри, дослідження випадків тощо. Такий підхід дав можливість не лише зробити зрозумілою і такою, що можлива для вирішення, тему запобігання торгівлі людьми, але й спровокував високо творчий процес в групах, народивши і розвинувши багато цікавих ідей.

Робота відбувалася у чотирьох групах зі зміною місця розташування що два дні. Це дало можливість урізноманітнювати роботу і уникати рутинності. Культурні заходи проходили як на свіжому повітрі (свято Івана Купала, вечір знайомства, вечір історії та культури України), так і в приміщенні актового зала чи танцювального холу (дискотека миру, традиції світу, капуста). Спортивні заходи також проходили на свіжому повітрі.

Заходи по темах можна коротко описати так.

5 липня

Проведення вечору знайомств

У знайомстві взяли участь молодші учасники та учасниці табору та їх куратори та кураторки.

Перша частина знайомства проводилася у формі рухливої гри-спілкування, під час якої кожен та кожна шукали собі пару за прислів'ям, одночасно знайомлячись між собою. Таким чином одна дитина знайомилася відразу ж з кількома іншими.

Потім було сформовано чотири команди, члени яких також мали познайомитись між собою та придумати назву команди. Далі відбувалася гра «Корова», під час якої команди за допомогою жестів та міміки повинні були показувати та відгадувати слова, прислів'я, українські пісні. Учасникам та учасницям були запропоновані такі пісні: «Червона Рута», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Ой під вишнею, під черешнею», «Несе Галя воду». Треба сказати, що пісні відгадували швидше за все, майже відразу.

Найбільшу цікавість викликало відгадування пісень. Дітям також дуже сподобалося показувати різні речі за допомогою мови тіла. Вони реагували емоційно, були активні, проявляли ініціативу. Цікавим було також те, що кожна команда намагалася допомагати іншим. Тобто суперництва майже не було через те, що процес гри був цікавішим за перемогу.

6 липня

Всі чотири групи працюють синхронно, в різних місцях.

Тема першого дня - підвищення самооцінки і успішне спілкування.

Спочатку учасниці і учасники в групі дещо скуті, мало активні. У другій половині зацікавленість зросла. Можливо, діти більше адаптувалися до методики і познайомились.

В деяких групах не всі правила були прийняті незаперечно. Наприклад, правило «Не критикувати» було сприйнято як «Погоджуватися з усім». Після роз'яснення учасники і учасниці погодились і з тим правилом.

У дітей велике бажання працювати. Цікавими і глибокими були як очікування, так і підсумки. Дехто хотіли навчитися правильно говорити українською, інші хотіли навчитися відстоювати свої права.

У групових відносинах нема негативізму.

У вправі «Герб» для багатьох найскладнішим питанням стало друге віконце - найбільший успіх.

Майже в усіх групах при проведенні вправи «Крок назустріч» майже ніхто з присутніх не відкрили кулаки. Обговорення проходило складно. В одній з груп одна з тренерок сказала про те, як їй тяжко, що в групі розтислися лише два кулачки, хоча її партнерка свій кулак розтисла. Поговорили про те, як це важливо взагалі, що в цьому немає елементу перемоги чи поразки. Учасниці і учасники практично не могли пояснити, чому вони не відкрили руки.

Підсумки, в основному, стосувалися активного слухання, хоча в одній з груп (де детально обговорювалася вправа «Крок назустріч») майже третина висловилися, що зрозуміли важливість першого кроку назустріч.

Куратори і кураторки не завжди активно включаються в роботу.

Інколи заважає сторонній шум - рух відпочиваючих тощо.

Ввечері було проведено свято Івана Купала. Його готували волинські учасниці та учасники із залученням інших регіонів. Свято пройшло на мальовничій галявині поруч з корпусами табору і приготовленому для цього місці, прийнятному як для ватри, так і для кидання вінків у воду. Після невеличкої імпрези були проведені ігри, танці, співи.

7 липня

Продовжувалася тема трансформації конфліктів.

При обговоренні правила добровільності в одній з груп спочатку всі говорили про важливість мати право утримуватися від чогось, не говорити щось і т.ін. Проте далі обговорення пішло таким чином, що присутні згадали про добру волю зробити перший і наступні кроки, про волонтерів і волонтерок тощо.

При знайомстві за допомогою історій з дитинства в кожній групі знайшлися ті, хто не змогли чи не захотіли говорити про це.

При обговоренні асоціацій між айсбергом і конфліктом хтось сказали, що айсберг можна порівняти з людиною. Те, що ми бачимо, лише мала частина. Все решта приховане під водою.

При обговоренні типів повідомлень (Я чи Ти) дехто висловилися, що «Я - повідомлення» може сприйматися деякими як слабкість, а тобто призвести до ще більшого конфлікту. Водночас інші сказали, що якщо агресивна якась одна сторона, то вона не може бути такою довго без відповіді.

У вправі «Перемога - перемога», коли треба було знайти вихід з ситуації розподілу одного апельсина, не в усіх групах було запропоновано вихід за допомогою опитування кожної з сторін. Тренеркам самим прийшлося запропонувати це. Одна з учасниць спитала, чому в стилі «коала» (поразка - перемога) спочатку іде знак «мінус», якщо людина погоджується з поразкою. Це дало можливість групі обговорити те, що людина приймає поразку не тому, що вона нею задоволена, а тому, що в неї не вистачає сил, вмінь, терпіння, бажання, щоби спробувати уладнати проблему за оптимальнішим варіантом. Тому зовнішня згода і внутрішня незгода є руйнівними для особистості. Подібним чином можна розглянути й інші типи і побачити оптимальність стилю «сова».

В рольовій грі учасниці і учасники дотримувалися етапів і успішно справилися із завданням, розігравши ситуації і показавши шляхи виходу з них. В тих малих

групах, де такі шляхи не були прозорими і зрозумілими, тренери разом з усією групою намагалися пройти знов всі етапи, аби досягти «потискання рук».

Після обіду групи закріплювали навички інсценізуванням медіації. Не в усіх групах вони пройшли однаково активно. Це може мати різні причини: невеликий досвід у проведенні медіацій серед тренерів; певна скутість в групі; відсутність практик подібних медіаціям у нашій культурі тощо. Основний висновок після проведення медіацій був у тому, що окрім конкретних спеціальних знань про медіацію, слід весь час залишатися нейтральними, а це - найскладніше. Говорили також про те, як важливо бути обережними при підходах до чужих конфліктів і йти на допомогу лише тоді, коли вас покликали і хочуть такої допомоги.

Після закінчення тренінгу кілька учасниць підійшли з питаннями щодо написання персонального плану молодих лідерів.

8 липня

Ми різні - ми рівні. День, присвячений питанням гендерної рівності.

Деякі групи вже почали практикувати проведення структурних вправ самими учасницями і учасниками.

Очікування в багатьох дуже конкретні - дізнатися про гендерну чуйність, поняття гендера тощо.

При обговоренні відмінностей між жінками і чоловіками учасниці і учасники говорили переважно про соціальні особливості, тобто про гендерні конструкції і ролі. Лише після акцентування тренерами на фізіологічних особливостях присутні «згадали» про них.

В одній з груп було запропоновано підкреслити пунктиром те, що відноситься до протилежної статі лише як виключення. В результаті обговорення з'ясувалося, що лише «берегиня домашнього вогнища» відноситься до чоловіків як виключення - все інше притаманне і тим, і іншим рівною мірою.

При обговоренні гендерних стереотипів спільним був висновок про те, що не буває добрих стереотипів і що вони завжди обмежують чийсь права. Проте водночас говорили, що повністю подолати гендерні стереотипи неможливо і не треба їх долати, зокрема, в мові. Обговорювалося також питання - що робити зі стереотипами. Вирішили що не варто замінювати одні іншими, краще позбавлятися їх чи долати.

Багато цікавих асоціацій виникло при «вирослуванні» дерева рівності - без труда не виймеш рибку із ставка; що посієш - те й пожнеш; дерево не може жити без кожної з частин - коріння, стовбур, листя; такі дерева поодиноці не посадиш (важливість участі всіх).

В одній з груп «виросла» квітка гендер, пелюстки якої позначали те, що впливає на розвиток гендерних ролей і відмінностей. Серед них було названо вік людей, тип і форма держави, культура, мистецтво, релігія, фах, взаємовідповідальність в суспільстві, виховання, суспільний стан людини, віктимність, упередження, політика, освіта, ставлення до змін, розуміння переваг рівності, казки, звичаї, уявлення в суспільстві, стереотипи, стосунки в сім'ї, розвиток в країні, гендерна чутливість, стан душі.

9 липня

Тема дня «Правила, закони, права - як їх використовувати».

Знайомлячись, учасники і учасниці говорили про закони, які вони вважають найважливішими для себе. Залежно від обізнаності, досвіду, бажання, присутні казали як про закони, які регулюють їхні широкі людські права, так і про такі, що

відносяться до конкретних громадянських суб'єктних прав. Логічним став перехід до наступного блоку.

Виконуючи вправу «Ливарпамен», яка, як правило, відкриває тему практичного права, говорили про важливість існування правил в суспільстві і обізнаність з ними тих, хто їх повинні дотримуватися. Аналізуючи ситуацію, коли ті, хто грали, не знали правил, говорили також про те, в чому була несправедливість такої гри окрім невідомих правил. Це був і розподіл на групи, і неможливість всім взяти участь в грі. Спроби після того виконати завдання, придумавши по два правила для цієї гри з метою зробити її справедливою, показали, що двох правил недостатньо, а тобто вивело групи на потребу створення правил для правил. Говорячи про свої почуття після виконання цієї вправи діти казали, що законотворення - процес складний, треба багато знати і вміти, щоби створити навіть звичайні правила, не кажучи про закони.

Виконуючи вправу «Неповнолітні», присутні говорили про те, що дітям буває важко захистити свої права. Було наведено перелік організацій, які повинні допомагати дітям реалізовувати свої специфічні права, а також інші функції, які покликані виконувати ці установи. Діти говорили про те, що для них цікаво дізнатися, які саме «дитячі» права вони мають.

Логічною наступною вправою стало обговорення «Що спитати у правника». Конкретні відповіді на конкретні запитання дали можливість побачити різницю в спеціалізації різних напрямків юридичної діяльності.

Рольова гра «Комендантська година для підлітків» пройшла емоційно і викликала різні запитання як загального плану, так і конкретні, які стосувалися положень Закону України «Про місцеве самоврядування». Присутні сказали, що після виконання гри вони дізналися багато нового про структуру роботи міської ради, можливість впливу на її рішення, процедуру такого впливу. Дехто висловилися за те, що намагатимуться брати участь в громадянському впливі на владні структури, інші - що не хочуть бути депутатами і депутатками, бо їм не сподобалося, що приходить приймати рішення, які не можуть всіх задовольнити.

10 липня

Продовження теми прав із зосередженням на правах дитини.

В групах урізноманітнювали обговорення правил. Дехто малювали правила, яких їм легко і складно дотримуватися, інші зображували правила пантомімою.

Групи обговорювали наявність прав, їх реалізацію чи захист, конкретні випадки, а також проаналізували, чим цей вид знайомства відрізняється від попереднього дня, коли ми говорили про закони. Учасники та учасниці сказали, що вчора ми говорили про теоретичні закони, а сьогодні про їхнє практичне застосування і нашу роль в цьому. Як висновок, прозвучали слова про важливість нашої добровільної активності при реалізації наших прав.

Слід відзначити, що в усіх групах присутні ставляться до очікування як до важливої, а не нудної вправи. Щоразу очікування в групах конкретні і спрямовані на тему дня. Один з учасників сказав, що для нього легко робити щоденні очікування, бо він завжди переглядає «Пугівничок в країну молодіжного лідерства», знає, про що будемо говорити, думає над темою і готовий до очікування.

При застосуванні техніки «Навчаючи - вчусь» для вивчення положень Конвенції прав дитини присутні говорили про те, що такий спосіб навчання дозволяє краще запам'ятати матеріал і тому, що чули його від своїх друзів і подруг і тому, що повторивши одне положення 17 разів, його легше запам'ятати надовго.

Говорячи про те, що можна і не можна робити неповнолітнім, присутні намагалися зобразити це пантомімою. Було цікаво спостерігати як навіть однакові права чи заборони показувалися по-різному. Говорили про те, як важливо різними засобами показувати ситуації, а не лише розповідати їх. Говорили про різні типи сприйняття і важливість врахування це при подачі матеріалу.

Підсумки дня проводилися за всі попередні п'ять днів. Вони переважно були глибокими і вдумливими. Говорили про те, що було надбане за минулі дні:

- різноманітні види знайомств, які можуть згодитися для молодіжних зустрічей;
- поняття гендерної чуйності і підходи до її вивчення;
- знання про права дитини і можливість їх захисту;
- почуття командності;
- організації, які можуть нам допомогти;
- вміння слухати і розуміти;
- потреба допомагати одне одному і вміння це робити;
- різнобічність знань і навичок;
- різниця між законом і правом;
- структура захисту прав на різних рівнях;
- права і обов'язки дітей;
- важливість друзів і подруг у нашому житті;
- знайомство з очікуваннями моїми і моїх подруг і друзів;
- важливість відкриття айсберга за допомогою Я - повідомлення і першого кроку назустріч;
- повага думки інших;
- більше знань про інших;
- використання знань в конкретній практиці;
- розуміння, що діти - окремий світ.

11 липня

Дебати

12 – 13 липня

Туристичні походи

14 липня

Тема дня - проблеми насильства і торгівлі людьми.

Певною мірою відчувалася перерва в тренінгах, що проявлялося переважно у зниженні жвавості і активності.

Знайомство проходило у формі припущень, де, в якій країні хотіли б жити учасниці і учасники. Дуже багато з присутніх говорили про своє бажання жити в Україні. При цьому таке рішення було досить аргументованим і показувало достатні знання про стан справ, зокрема, по відношенню до іноземців і іноземок, в різних країнах. Проте одна з учасниць сказала, що коли вона говорила про країну, в якій мріяла би жити і працювати, вона, хоча й багато знає про цю країну, нічого не знає про неї саме щодо ставлення до іноземців та іноземок і замислилася про це лише зараз.

В очікуваннях на дні тренінгів, що залишилися, були побажання дотримуватися розкладу, нічого не зменшуючи, бо всі теми цікаві і потрібні. Окрім того, говорили про те, які конкретні знання хотіли би отримати. Вони стосувалися як теоретичної інформації, так і практичних навичок.

Групами було визначено які дії та поведінку можна розглядати як насильство. Після цього було групою сформульоване визначення насильства, яке порівняли з термінами з Декларації з викорінення всіх форм насильства проти жінок. Говорили про різні погляди на проблему визначення насильства і відмінність поглядів на насильство в правовому полі і в сфері психологічної реабілітації після актів насильства. З цього переліку було виокремлено поняття «торгівля людьми». Групи говорили про важливість обговорення цього питання та потребу його вирішення в Україні. Було названо ризики - для здоров'я, життя, економічного стану, репродуктивного здоров'я, психологічного стану, ставлення оточення тощо. Як закріплення матеріалу, в малих групах намалювали жінок, які ставши жертвами торгівлі людьми, повернулися із-за кордону. Жінок зображували красивими і нещасними. Поширеними наслідками називали розбите серце, ряд хвороб, залежності, зокрема, від алкоголю, небажані діти або їхня відсутність, психічні хвороби, психічні розлади, вплив оточення. На запитання: «Чи є випадки, коли жінки все ж повертаються з грошима і без збитків?» прозвучали відповіді, що моральні збитки і психологічні наслідки є завжди. Тренери підтвердили це посиланням на дослідження різноманітних міжнародних організацій. Вражало відчуття сліпоти, яке різні групи зобразили у вигляді чорних окулярів, чорних кіл замість очей, заплющених очей тощо.

При вивченні випадку щодо контрабанди жінками використовували статтю про порушення кримінальної справи по відношенню до громадянки з Черкаської області, яка займалася вербуванням та продажем українських дівчат за кордон протягом двох років. В малих групах присутні намагалися продумати мотивації різних груп і людей, задіяних в цей випадок. Як висновок говорили, що самі по собі мотивації можуть бути нешкідливими, скажімо, отримання прибутку, проте шляхи, якими це досягаються вступають в протиріччя із законом. Говорили також про особисту відповідальність за свої дії. Як частина виходу зі своїх ролей було проведено опитування можливих шляхів вирішення цієї проблеми.

Після обіду розмова йшла про домашнє насильство, а також про нашу особисту участь і відповідальність за насильницькі дії. Присутнім було запропоновано сказати про свої насильницькі дії в минулому, зараз і, можливо, у майбутньому. При обговоренні говорили, що ми не завжди звертаємо увагу на те, що деякі наші дії можуть іншим здатися насильницькими. Говорили також про структурне насильство, яке не передбачає обов'язкові наміри робити це.

При вивченні міфів і фактів про насильство говорили як про самі поняття, так і про їх зміст, а також проблеми, які пов'язані зі сприйняттям суспільством насильства, а також ролі в цьому засобів масової інформації. Говорили також про необхідність показу позитивних рольових моделей та шляхів розв'язання проблеми насильства в цілому. Лунали цікаві думки: “Чоловіка з дитинства роблять власником – ось він і поводить з жінкою як з річчю”. Одна з учасниць дала своє визначення міфу: це те, що вигадали для того, щоби пояснити незрозуміле, і в це вірять, не шукаючи інших пояснень. Дехто говорили, що почували себе незатишно в “акваріумі”.

У вправі «На шляху до ненасильства» говорили про конкретні установи і організації, які можуть допомогти у розв'язанні проблеми, а також їх конкретні специфічні функції. Склавши список всією групою, тренери запитали, кого ще тут не вистачає. Пролунало – НАС. За принципом добровільності, присутні сказали, що кожен і кожна можуть зробити. Це було не так просто, проте дехто сказали навіть не “Я можу...”, а “Я зроблю...”.

На завершення було побудовано гелікоптер миру і ненасильства, лопастями якого стали взаєморозуміння і знання, обережність і бажання ненасильницьких дій, знання законів тощо.

15 липня

Дебати

Ввечері було організовано і проведено Вечір історії та культури України, підготовлений та проведений учасницями та учасниками з м. Калуша Івано-Франківської області. Його метою було підсумки знань дітей в галузі історії та культури України, можливість дітям ближче познайомитися під час показу номерів, які відображають звичаї та традиції різних регіонів України.

Основою вечора була ідея про “дерево життя нашої нації”. Було запропоновано виростити “дерево традицій”. Були організовані різні козацькі забави, показані елементи весіль з різних регіонів України, залицянь тощо. Вечір процив з високим емоційним забарвленням.

16 липня

Темою дня були гроші, залучення коштів для громадських організацій, формування команди.

Знайомство проходило у формі презентації вислову про гроші, добробут, та їхнє здобування, сусідів та сусідок. Вислови були дуже різноманітними від найпоширеніших прислів'їв до висловів, притаманних лише людині, яка це сказала: “Гроші – це засіб, який приводить обіг економіки”, “Чистий продукт, яким можна замінити матеріальні цінності”, “Я не такий бідний, щоби давати милостиню” тощо.

Говорячи про очікування, цього разу тренери наголосили на тому, що є ще речі, яких ми не маємо очікувати. Це те, що за допомогою магічної формули можна завжди і всюди знаходити гроші, що після тренінгу всі підуть з кишнями повними грошей тощо. Говорили, що в справі пошуку грошей ТРЕБА робити багато речей. Ось слово “треба” і було розшифроване: Т – творчість, терпіння, темперамент; Р – рішучість, розум, ризик, розуміння; Е – експеримент, ентузіазм, ерудованість; Б – бажання; А – активність.

Говорячи про ставлення до грошей, думки та почуття, які вони викликають, зупинилися на тому, що і почуття, і думки з одного приводу можуть бути дуже різноманітними, а навіть протилежними.

Мрії в голос про проекти та кількість грошей, необхідну для їхньої реалізації, були також дуже різними – як дуже конкретними і досить ретельно прорахованими, так і необгрунтованими і занадто загальними. В усіх групах зупинилися на обговоренні цих мрій – де раніше, де пізніше. Це залежало від ставлення присутніх та попереднього досвіду. Як виявилось, в анкетах значна частина дітей висловилися про цю тему як про найкориснішу і цікавішу. Тут було розвінчано ще один стереотип, що ця тема складна для обговорення навіть для дорослих, а дітей і поготів.

У вправі “Де можна взяти гроші для громадських організацій” переліки були великими і ґрунтовними, проте починалися вони в групах з абстрактних і загальних джерел продовжуючись і закінчуючись конкретними назвами фондів, комерційних структур тощо.

Говорячи про те, якими нас бачать фонди, було багато занотовано як з того, що говорили тренери, так і з свого власного досвіду.

В рольовій грі “Чому приватні особи жертвують гроші” йшлося про відмінності джерел, що використовуються. Діти також намагалися грати, щоби показати як розвиваються стосунки і як їх можна зміцнити розповідаючи про свої цілі.

Після обіду мова йшла про формування команди, групову динаміку та використання набутих раніше знань і навичок. Учасникам і учасницям з двох груп було роздано ролі, які вони мали грати, не розкриваючи перед оточенням цих ролей. Гра проходила емоційно, весело розкуто в усіх групах. Багато хто з присутніх казали про бажання і можливість використання цієї гри в своїх колективах.

В підсумках групи визначили практичність і конкретність набутих знань, а також бажання використовувати їх вже зараз в дитячих і молодіжних організаціях.

17 липня

Поїздка до міста Ужгорода, де відбулися зустрічі з місцевими державними громадськими організаціями та представниками і представницями державної влади. Зустрічі були організовані за сприянням та активної участі громадської організації Жіночий консультативний центр Закарпаття, відомої своєю активною участю в суспільному житті краю, зокрема, в реалізації програм запобігання насильства в коаліції, організованої проектом “Гармонія”, програмами із запобігання торгівлі людьми (теми дуже актуальної для прикордонної області), роботи із секс працівницями тощо. Діти зустрілися з кредитною спілкою “Хосен”, молодіжним рухом за гендерну рівність “Вперед”, екологічною організацією “Екосфера”, а також тими, хто працюють у відділі у справах молоді міста, відділі освіти, кримінальній міліції у справах неповнолітніх.

По обіді відбулася екскурсія по “старому” місту.

18 липня

Цього дня йшло продовження обговорення теми гендерних відмінностей. Так було зроблено спеціально, щоби закріпити цю тему, розпочату раніше.

Знайомство проходило у формі опису себе як гендерно традиційної і нейтральної людини (дівчини чи хлопця). Цікаві були такі визначення: традиційно люблю приймати рішення, не традиційно поважаю, коли це роблять дівчата (хлопець); проявляю слабкість – можу бути сильною (дівчина) тощо.

При обговоренні питання самоідентифікації дехто казали, що це зовсім не потрібно, бо обмежує подальший розвиток людини. Інші казали про важливість ідентифікації. Пролунали слова, що дитина часто буває навіть більше людиною, ніж дорослі. Як приклад гендерної дихотомії було названо табір, в якому хлопців дуже мало, хоча вони безпосередньо бувають причетні до насильства, торгівлі людьми та інших проблем сучасного суспільства.

При відкритті кола дискримінації визначили, що не зважаючи на певну розмитість гендерних ролей в сучасному суспільстві, конкретних випадків дискримінації доволі багато.

Як логічний вихід з кола дискримінації була вправа “Як досягти рівності”. При обговоренні присутні відзначали, що буває важко визначитися з тим, що найважливіше, а що – менше.

Розглядаючи день сім’ї та розподіл праці і відпочинку для всіх членів сім’ї, групи відзначали, що переважна частка праці припадає на жінку, але репродуктивна праця потрібна як сім’ї, так і всьому суспільству в цілому. Деякі висловлювання показали, що не всі діти усвідомлюють – що таке праця, а що таке відпочинок. Одна учасниця сказала, що її бабуся нічого не робить, лише цілий день сидить і плете.

Шлях до країни рівності, змальований у вигляді мап, став підсумком дня. Однією з цікавих знахідок стала мапа, на якій було показано два шляхи – один довгий з чисельними перешкодами, а інший – набагато коротше, але йти їм можна лише

тоді, коли маєш відповідний путівничок – такий, який мали всі учасниці та учасники табору.

Слід відзначити, що в переважній кількості анкет було відзначено важливість, корисність та цікавість теми гендера, а як навички, які присутні збираються використовувати в майбутньому, називалася гендерна чуйність.

Ввечері відбулася прес-конференція, яка була підготовлена і проведена Міністерством у справах преси. На неї були запрошені представник держадміністрації, викладач і викладачка вищих навчальних закладів, представниці фондів. Діти професійно задавали запитання, вони відчували свою фахову відповідальність. Попередня підготовка дала змогу відчутти атмосферу такого заходу, набуті більшої впевненості в собі, дізнатися більше цікавого для себе та інших однолітків.

19 липня

Останній день роботи пройшов емоційно, але з часткою суму за тим, що вже скінчилося. Проте день був наповнений працею, зокрема, грою в зламані квадрати. При обговоренні процесу гри йшлося про важливість формування команди та основних якостей, якими вона має розпоряджатися.

Групи склали також приблизні плани свого майбутнього розвитку. Вони мали як загальні, так і дуже конкретні положення:

- обмін досвідом через розповіді, змі, розмови з педагогами, проведення тренінгів;
- розвиток вмінь активного слухання;
- власна поведінка
- вдосконалення вмінь трансформації конфліктів;
- гендерна чуйність;
- сповідування і впровадження рівності;
- проведення медіацій;
- комунікації між собою за допомогою листування, телефону, електронної пошти;
- дотримування правил у житті;
- зацікавлення друзів і подруг принципами ненасильства;
- узагальнення досвіду роботи;
- поглиблення і вдосконалення знань;
- використання методики партисипаторних тренінгів у дебатах;
- проведення акцій за дитячі права;
- відстоювання своїх прав та прав інших;
- створення нового табору;
- проведення заходів із запобігання торгівлі людьми;
- використання знань про фондрейзинг;
- створення молодіжних і дитячих недержавних організацій;
- адаптація програм і проведення подібних заходів для дітей в інтернатах;
- залучення активних людей і створення команди;
- організація самоврядування у своїй організації;
- збільшення кількості хлопців у наступному таборі.

Цікаво відзначити, що конкретні заходи базувалися на існуючому досвіді чи організаціях і мали добре обґрунтування, а тому більші сподівання на успішну реалізацію у майбутньому.

Було створено груповий портрет молодих лідерів: молоді, активні, цілеспрямовані, кмітливі, гендерно чуйні, пунктуальні, позитивні, оптимістичні, відповідальні, різнобічні, завзяті, ентузіастичні, патріотичні, артистичні, творчі,

красиві, активно слухаючі, конфіденційні, мислячі, життєрадісні, командні, впевнені, розуміючі, розумні, толерантні, ввічливі, охайні, гуманістичні, гумористичні, незалежні, справедливі, самоаналітичні, добровільні, доброзичливі, чуйні, уважні, захоплені, винахідливі, згуртовані, з “кроком назустріч”, крокуючі вперед, говорять Я – повідомлення, прагнуть трансформувати конфлікти, медіатори, всебічно розвинені, організовані, яскраві, гнучкі, виразні, веселі, добрі, відкриті, добродушні, красиводушні.

Протягом дії табору було також складено перелік цінностей Країни Молодіжного Лідерства: пунктуальність, рівність, відданість, довіра, щирість, справедливість, ризик, небайдужість, чесність, підприємницький хист, людяність, гідність, шляхетність, освіченість, комунікабельність, емпатія, добродушність, доброта, оптимізм, творчість, патріотизм, національна свідомість, вміння впливати на інших людей, відповідальність, цнотливість, почуття гумору, толерантність.

Вручення сертифікатів відбулося у цікавій формі. Всім були роздані... не свої сертифікати. Треба було презентувати людину, сертифікат якої кожна і кожен отримували, таким чином, щоби інші вгадали її без імені. Це перетворило церемонію у веселу, емоційну і цікаву.

Ввечері відбувся “Капусник”, на якому діти самі підготували і показали пародійно-розважальні номери та короткі вистави, які відображали життя табору, моменти навчальної програми тощо. Цікаві знахідки були в пародії на гру “Ливарпамен” (Нема правил – навпаки), коли ведучого, який вів гру, врешті забрали санітари з психлікарні. Як висновок, можна сказати, що інколи людьми може керувати просто неадекватна людина, а ті, ким керують, навіть про це можуть і не замислюватись. Інша цікава знахідка була в пантомімі, яка показувала як маленький паперовий літак був неодноразово збитий великим паперовим літаком. Так відбувалося доти, доки не зібралось багато маленьких літаків, які не дозволили великому нападати на них. Вечір показав, що діти добре засвоїли програму і можуть багато чого з неї використати у своєму житті.

Протягом табору в Країні Молодіжного лідерства працювали міністерства:

- *Міністерство у справах преси*
- *Міністерство закордонних справ*
- *Міністерство охорони здоров'я*
- *Міністерство спорту*
- *Міністерство інформаційних технологій*

Коротка інформація про роботу міністерств.

Міністерство у справах преси

До цього Міністерства записалося 23 дівчинки. Зустрічі відбувалися практично щодня. Розглядалися як теоретичні питання, так і спроби практичного застосування цих знань.

Теоретичні питання, які розглядалися, стосувалися наступних тем: журналістська етика; принципи журналістики миру; застосування основних правил тренінгів при реалізації журналістських задумів; написання прес-релізу; проведення прес-конференції; мистецтво написання назв статей, передач тощо; багатозначність слів та використання багатозначності в журналістиці; структура газети тощо.

Як практичне застосування знань і навичок був випуск газети ГЕН - Геніальна Еліта Нації (Голос з 5-го поверху). Вийшло 2 номери, які “по передплаті” буде розіслане всім бажаючим.

Іншим практичним застосуванням був однохвилинний запис на відео інтерв'ю журналісток. Це мало на меті допомогти дівчатам стисло висловлюватися і

вміщувати в короткий час максимум необхідної і цікавої інформації. Наступний розгляд і аналіз цього допомагає вдосконалювати свої навички в цій сфері.

Було прийняте рішення підтримувати контакти і далі по завершенні табору.

Міністерство закордонних справ

Метою роботи Міністерства було повторення та отримання знань з англійської мови серед школярів та школярок, які виявили бажання брати участь у заняттях.

За результатами першого заняття було вирішено розподілитися на дві групи згідно рівня володіння мовою.

Темами занять були – “Я та моє оточення”, “Знайомство”, “Бесіди про себе, друзів та батьків”, “Країна та місто, де я живу”, “Життя в суспільстві”, “Прислів’я”, “Стосунки між людьми”, “Моральні цінності”. Однією з використаних технік була промова без підготовки (Impromptu speaking). Таким чином, діти тренувалися навичкам спілкування, презентації, публічного виступу, вдосконалювали знання англійської.

Уроки і висновки, які можна узагальнити після проведення табору, наступні:

- проведення подібних таборів є дуже корисними для виховання майбутнього покоління лідерів України;
- формування груп слід робити з урахуванням гендерного балансу;
- проведення структурних вправ в курсі необхідно обов’язково урізноманітнювати шляхом різних технік – пантомім, малювання, рольових ігор тощо;
- варто вводити до курсу такі теми як фандрейзинг, працевлаштування тощо.